

להעשות בעתיד. כתיבת הדברים הטובים הוא ענין להיסטוריה. בספר מלכים נזכר פעמים רבות על ספר דברי הימים למלכים. בודאי התחילו בזה עוד בימי דוד. ספר זה אבד. כדי לדעת קצת מה היו המעשים הטובים בימי דוד, נתעמק קצת בפסוק האחד שנכתב כאן על זאת. מה נאמר בו?

תלמיד: דוד עשה משפט וצדקה לכל העם.

המחנך: מה פירוש לעשות משפט וצדקה לכל העם? האם יכול איש אחד לעשות את כל העבודה הזו?

תלמיד: היו לו שופטים ועוזרים.

המחנך: נכון, בספר דברי הימים נאמר שהוא מינה שופטים רבים בכל חלקי הארץ (דבה"י א יב, כד-ל, וראה המבואר בדעת סופרים ע"פ ירושלמי). שופטים אלו בודאי דאגו לא רק לשפוט, אלא גם למנוע סכסוכים, ללימוד תורה, ולכל הסדרים הנחוצים בעם שאינו לומד תורה. לאחר שנסתיימו המלחמות ושקט היה בארץ היתה אפשרות להגביר את לימוד התורה.

דוד דאג לכל עמו, גם למתנגדיו. זוהי התקופה שבה עם ישראל גדל ביותר בכל הענינים, בארגון רוחני ובכוח. זה לא נמשך זמן רב, אולי כשישים שנה או קצת יותר, כי לאחר מות בנו שלמה שמלך 40 שנה נתפלג העם, דבר שגרם הפרדה קשה בכל הפעולות הגדולות.

אבל הדברים כאן קצרים מאד. בספר דברי הימים שכתב עזרא יש עוד פרטים על ימי דוד, אבל גם הם לא רבים ביותר.

פרקים ט-י

דוד גומל חסד בארץ ובחויץ לארץ

המחנך: בפרקים ט-י מתוארים שני מעשי חסד של דוד לאנשים שעזרו לו בעת נדודיו. האחד עם שרידי משפחת שאול והשני עם בן מלך עמון שהטיב לו בזמנים הקשים שלו. הפעולה הראשונה היתה חובה עליו, לגמול ליהונתן על מסירותו. השניה נגמרה בכישלון רב. רצונו של דוד לעשות חסד עם עם נכרי גרמה פורענות. העמונים לא האמינו כי איש ישראל יכול לגמול להם חסד וחשדו בו בכוונות רעות.

פרקים אלו נלמד בעיקר בפירוש המילים בלבד. אולם אני אשיב לשאלות שלכם לביאור הענינים. אני מחכה לכך. (אם התלמידים לא ישאלו יעורר המחנך את השאלות דלהלן).

לפרק ט.

תלמיד: השם איש בושת ומפיבושת דומים. שניהם מסתיימים במילה "בושת".

המחנך: זו הערה יפה. כדאי היה לשאול שאלה זו בזמן שלמדנו בפעם הראשונה על מפיבושת. האם זוכרים אתם?

תלמיד: בפרק שמסופר על הריגת איש בושת (ד, ד).

המחנך: בספר דברי הימים נקראים שניהם, איש בושת בן שאול ומפיבושת בן יונתן, בשמות אחרים. בזמן שנולדו קראו להם בשמות הרומזים על גדולה וכבוד. איש בושת נקרא אשבעל ובן יונתן בשם מריב בעל. אולם לאחר מה שקרה לשאול ובניו שינו את שמותיהם. הם הוסיפו לשמם את הסיוס "בושת", מצער, ואולי גם כדי לכפר על עצמם, כי פחדו מאד שמא תפגע מידת הדין גם בהם.

לפרק י.

תלמיד: האם לא ראה דוד את הנולד בשלחו לנחם את מלך עמון. האם לא ידע כי לא יאמינו לו, לאחר שנהג בצורה כל כך קשה עם המואבים, קרובי העמונים?

המחנך: זו שאלה טובה. אבל דוד כנראה חשב שהעמונים יודעים למה נהג אתם דוד ככה. הלא לא לכל העמים שכבש עשה כן. לא נזכר שנהג בקושי עם הפלשתים או הארמים או האדומים. רק עם המואבים נהג כן, מפני שהתנהגו באכזריות עם משפחתו והוא ידע שהם מצפים להרע לישראל.

חנן שעשה חסד עם אביו לא היה צריך לחשוש. כפי הנראה הוא מעצמו לא היה עושה מה שעשה. שרי עמון הם שהניעוהו לכך. בכל אופן לא פגע בגוף האנשים. הוא רק ביישם. הוא עצמו התחרט לאחר מכן על מה שעשה ונתגייר, דוד מינה אותו לשליט על בני עמון בשמו. בפרק זה מסתיימים המאורעות המלכותיים העיקריים של דוד. להלן פרקים הדנים בענינים אישיים של בית המלכות, במרידות ובפורעניות, ומסתיימים בקנין הר המוריה.

פרק יא.

אמו של שלמה המלך (פסוקים א-ו)

המחנך: כבר הזכרנו לפני כן שהאשה שילדה לדוד את יורשו, את שלמה המלך שהיה החכם מכל האדם ובימיו היתה התקופה הגדולה ביותר בתולדות ישראל, נישאה לדוד רק בימיו המאוחרים. בגמרא נאמר ששלמה היה במות דוד רק בן שתים עשרה. הוא לא היה הבן